

Raadsinformatiebrief¹

Onderwerp	Uitstel zero emissie zone beleid
Portefeuillehouder	G. Slegers
Portefeuille	Bereikbaarheid, mobiliteit en parkeren

Aan de leden van de gemeenteraad Zaanstad,

Inleiding

Op 12 november 2024 neemt de raad een amendement aan en stelt de invoering van een zero-emissie (ZE) zone in Zaandam uit tot 2030. Deze raadsinformatiebrief gaat in op de gevolgen van dit besluit.

Toelichting

In het Zaans mobiliteitsplan staat dat Zaanstad voornemens is drie ZE zones in te voeren vanaf 2025 of kort daarna. ZE zones zijn plekken in de gemeentelijke stadscentra of kernwinkelgebieden waar bestel- en vrachtauto's volledig uitstootvrij moeten zijn. ZE zones dragen bij aan schone en leefbare stadscentra met minder uitlaatgassen.

Begin 2024 werd de invoering van een zone in Krommenie en Wormerveer al uitgesteld. Door het aangenomen amendement in november 2024 worden nu alle zones uitgesteld en krijgen Zaanse ondernemers meer tijd om zich voor te bereiden op de komst van de ZE-zones. Desondanks moeten ondernemers die in de ZE zone in bijvoorbeeld Amsterdam of Haarlem werken alsnog op ZE vervoer overstappen (we hebben hier geen exacte cijfers van). Een andere consequentie is dat bij invoering van een ZE-zone in 2030 ondernemers geen aanspraak kunnen maken op een ontheffing of gebruik kunnen maken van overgangsregelingen.

- Voor een succesvolle implementatie van een ZE zone is er de juiste handhaving nodig om te zorgen dat de regels worden nageleefd. Er is een inschatting van de kosten gemaakt om 1 zone in te voeren. Hiervoor zijn twee scenario's:
- handhaving met ANPR-camera's is circa €1,2 miljoen (voor 1 zone)
- handhaving door middel van een scanauto is €600.000 (ook voor 1 zone).

Voor beide scenario's werd een looptijd van 5 jaar aangehouden, met de aanname dat de kosten per jaar fors afnemen en na 5 jaar richting de 0 gaan. In deze bedragen zijn ook extra uren voor handhaving en extra capaciteit voor de afdeling vergunningen begroot. Dit betekent dat er voor 3 zones rekening moet worden gehouden met een totale kosten gelijk aan ongeveer 3 maal één van de bovenstaande scenario's. De totale kosten komen dus neer op ongeveer €1,8 miljoen en €3,6 miljoen als we in 2030 drie zones willen invoeren. Dit zijn kosten die de gemeente sowieso moet maken, omdat het vanaf dit jaar verplicht is een ZE zone in te voeren.

De gemeente ontving in 2023, 2024 en 2025 subsidie voor de invoer van de drie zones wat in totaal neerkomt op €1,2 miljoen. De subsidie moet uiterlijk 2 jaar na ontvangst (dus 2025, 2026 en 2027) zijn besteed. Wat niet aan de ZE-zones wordt uitgegeven moet worden terugbetaald. Op dit moment is circa €300.000 gespendeerd van de €1,2 miljoen aan voorbereidingskosten. Dat betekent dat we ongeveer €900.000 overhouden. Daarnaast is vanuit het ministerie toestemming gegeven om 10% (circa 120.000) van de middelen te besteden aan projecten die uitstoot verminderen. We zijn voornemens deze middelen in te

¹Op deze raadsinformatiebrief volgt geen actie van de Agendacommissie. Wanneer u een onderwerp hieruit wilt bespreken dan kunt u dit doen door een raadsinstrument in te zetten. Bijvoorbeeld een rondvraag (primair gericht aan het college van B&W of een agenda-initiatief (primair gericht aan de collega fracties)). Vermeld altijd in het raadsinstrument: wat u wilt bespreken inclusief een korte concrete toelichting.

zetten om deelmobiliteit te bevorderen. Dat betekent dat er ongeveer €780.000 overblijft dat we moeten terugbetalen.

Momenteel is onduidelijk of er opnieuw financiering vanuit het Rijk komt voor die gemeenten die een zero-emissie zone in 2030 gaan invoeren. Evenmin is er zicht op financiering vanuit de gemeente zelf voor de ontwikkelingen van een ZE zone in 2030. Er zijn op dit moment geen middelen gereserveerd of begroot om een ZE-zone in te voeren.

Qua planning wordt geadviseerd uiterlijk twee jaar voor aanvang te beginnen met de voorbereidingen (start Q1 2028) om de zones tijdig te kunnen realiseren. Denk aan participatie, aanbestedingsprocessen, opstellen verkeersbesluit, etc. Ondernemers moeten minimaal 4 jaar van tevoren (dus Q1 2026) op de hoogte worden gebracht dat de zones er aan komen, zoals staat opgenomen in de landelijke beleidsregels. In aanloop naar 2026 zal Zaanstad een standpunt moeten innemen over de invoering. Het Rijk kan de invoer eventueel aan de gemeente verplichten.

Ten slotte, hebben rijk, gemeenten en brancheorganisaties afgelopen jaar gewerkt aan een nieuwe uitvoeringsagenda stadslogistiek (UAS). In 2021 tekenden de gemeente Zaanstad de toenmalige Uitvoeringsagenda Stadslogistiek 'Op weg naar zero-emissie' samen met 33 partijen (ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, gemeenten en ondernemings-, branche- en belangenorganisaties). Hierin werden afspraken vastgelegd over de invoering van de nul-emissiezones. Nu de huidige agenda dit jaar afloopt, ligt er een nieuwe Uitvoeringsagenda Zero-emissiezones 'Op weg met zero-emissiezones' voor. Deze heeft drie doelen:

- Het vastleggen van en vasthouden aan afspraken om het beleid rondom nul-emissiezones in stand te houden, waar nodig te herijken en te verbeteren.
- Het maken van afspraken over de periode tot 1 januari 2030.
- Gezien het tijdelijke karakter van het Tijdelijk Besluit nul-emissiezones, het maken van afspraken hoe om te gaan met beleidsontwikkeling rondom nul-emissiezones over de periode vanaf 1 januari 2030.

Ondertekening faciliteert de invoer van zero-emissie zones maar legt verder geen juridische verplichtingen op aan de gemeente. Ondertekening leidt ook niet tot financiële ondersteuning van het Rijk. Het helpt wel met de voorbereidingen omdat we als gemeente dan kunnen vasthouden aan de landelijke regels en uitgangspunten zoals vastgelegd in de Uitvoeringsagenda. Het officiële tekenmoment heeft op 2 april plaatsgevonden. De gemeente Zaanstad heeft vooralsnog niet besloten of zij het convenant zal ondertekenen, maar later aansluiten is mogelijk.

Financiële en Juridische consequenties

Deze raadsinformatiebrief heeft geen directe financiële en juridische consequenties.

Ter informatie

Het tijdelijk uitstellen van de ZE zone door het aangenomen amendement heeft wel als gevolg dat de niet uitgegeven subsidie moet worden terugbetaald aan het Rijk. Van de 1,2 miljoen is circa €300.000 besteed aan voorbereidingskosten. Nog eens 10% (€120.000) zal ingezet worden voor duurzame mobiliteit. In totaal moet de gemeente dus circa €780.000 terugbetalen. Echter is de gemeente nog in gesprek met het Rijk hoe en of deze middelen alsnog volledig besteed kunnen worden.

Geheimhouding op grond van de Gemeentewet

Openbaar.

Aanpak/uitvoering

Op de [website](#) van de gemeente staat dat de ZE zones zijn uitgesteld. Er volgt op dit moment geen actieve communicatie naar buiten.

Betreft

Actieve informatievoorziening

Bijgaande stukken

Geen

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Zaanstad,

Drs. J. Hamming, burgemeester

Drs. G. Blom, gemeentesecretaris

Transactiebewijs iBabs digitale handtekening